

Bölüm 1

SOSYAL DIŞLANMA SORUNUNA SOSYAL PAZARLAMA PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ

Mustafa HATİPLER¹
Nilgün KÖKSALAN²

GİRİŞ

Sosyal dışlanma Uluslararası Kalkınma Departmanı'nın (DFID) yaptığı tanıma göre belli grupların etnik köken, ırk, din, cinsel yönelim, kast, köken, cinsiyet, yaş, engellilik, HIV (Human Immunodeficiency Virus) taşıyıcısı olma, göçmen statüsü, veya yaşadıkları bölge temelinde sistematik olarak dezavantajlı hale getirilme sürecini ifade etmektedir (DFID, 2005). Sosyal dışlanmaya maruz kalan toplum kesimleri kamu alanında, hukuk sisteminde, eğitimde veya sağlık hizmetlerinde ayrımcılıkla karşı karşıya kalmaktadır.

Sosyal dışlanma kavramı üzerinde henüz kabul görmüş bir tanım bulunmakla birlikte, daha çok, ırksal, etnik, cinsiyet, coğrafik ya da yaş özelliklerine bağlı olarak belli grupların ya da bireylerin bir bakıma ötekileştirmeye maruz kalarak toplumdan dışlanması şeklinde tanımlanmaktadır. Sosyal, politik, kültürel ve ekonomik boyutlarıyla ve farklı sosyal seviyelerde gösterdiği etki nedeniyle çok boyutlu bir yapı sergileyen sosyal dışlanma kavramının bir diğer özelliği de zaman içerisinde çeşitli insanları farklı derecelerde etkileyen dinamik bir yapıya sahip olmasıdır. Aynı zamanda, ilişkisel olma özelliğine sahip olan kavram, toplumda eşit olmayan güç ilişkilerinin ortaya koyduğu sosyal etkileşimlerin bir ürünü olarak da ifade edilmektedir.

Sosyal dışlanmayla ilgili olarak mevcut literatür incelendiğinde; yoksulluk, (Kabeer, 2000; Stewart, Saith and Harriss-White, 2007; Silver 2007; Erkul ve Koca, 2016; Şahin, 2009), kutuplaşma (Fischer, 2008), çatışma (Halabi, 2004), güç ilişkileri ve eşitsizlikler (Moncrieffe, 2008; Tilly, 1998; Bebbington vd., 2007; Eyben, 2004), işsizlik (Atkinson, 1998), yapısal ayrımcılık (Dani ve Haan, 2008), küreselleşme (Beall, 2002; Carr ve Chen, 2004), vatandaşlık ve haklar (Gore, 1995; Gibney, 2008), ekonomik dışlanma (Justino ve Litchfield, 2005), kimlik

¹ Doç. Dr., Trakya Üniv. ESBMYO, mustafahatipler@gmail.com

² Trakya Üniv., ESBMYO, nilgunkoksalan@gmail.com.

KAYNAKLAR

1. Adaman, F. Ve Keyder, Ç. (2007), “Türkiye’nin Büyük Kentlerinin Gecekondu ve Çöküntü Mahallelerinde Yaşanan Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma”, *Tes-İş Dergisi*, s. 83-89.
2. Adida, C. L. (2011), ‘Too Close for Comfort? Immigrant Exclusion in Africa’, *Comparative Political Studies*, Cilt: 44, No: 10, s. 1370-1396.
3. Altunışık, R. Özdemir, Ş. ve Torlak, Ö. (2014), *Pazarlama İlkeleri ve Yönetimi*, 1. Baskı, İstanbul, Beta Yayınevi.
4. Andreasen, Alan R. (1995), *Marketing Social Change: Changing Behavior to Promote Health, Social Development and the Environment*, Jossey-Bass Publishers, San Francisco.
5. Atkinson, A. B. (1998), “Social Exclusion, Poverty and Unemployment” in Hills, J. (ed.) *Exclusion, Employment and Opportunity*, Centre for Analysis of Social Exclusion (CASE), *London School of Economics and Political Science*, London, s. 1-20.
6. Atkinson, R., Davoudi, S. (1999), “Social Exclusion and the British Planning System”, *Planning Practice&Research*, Sayı: 14, No: 2, s. 225-236.
7. Barata, P. (2000), “Social Exclusion In Europe: Survey of Literature”, Laidlaw Foundation
8. Bhalla A., Lapeyre F.(1997), “Social Exclusion: Towards an Analytical and Operational Framework”, *Development and Change*, Cilt: 28, Sayı 3, pp. 413-433
9. Bebbington A. J. vd. (2007), *Inequalities and Development: Dysfunctions, Traps and Transitions*, in Bebbington, A., Dani, A., de Haan, A. and Walton, M. (Eds) *Institutional Pathways to Equity: Addressing Inequality Traps*, World Bank, Washington DC, s. 3-44.
10. Beall J.(2002), “Globalisation and Social Exclusion in Cities: Framing the Debate with Lessons from Africa and Asia”, *Environment and Urbanization*, Cilt: 14, Sayı: 1, s. 41-51.
11. Bhargava R. (2004), “Inclusion and Exclusion in South Asia: The Role of Religion”, Occasional Paper, Human Development Report Office, United Nations Development Programme (UNDP), New York
12. Bilgili, B. (2002), *Sosyal Pazarlama ve Çevresel Pazarlama Açısından Ambalaj Çevre İlişkileri (Ambalaj Materyallerinin Çevre Kirliliğine Etkisi Üzerine Erzurum’da Bir Alan Araştırması)*, *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, Erzurum, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.
13. Burchardt T., Le Grand J., ve Piachaud D. (2002), *Introduction*, in Hills, J., Le Grand, J. and Piachaud, D., *Understanding Social Exclusion*, Oxford University Press, Oxford.
14. Carr M. ve Chen M. (2004), “Globalization, Social Exclusion and Work: With Special Reference to Informal Employment and Gender”, Working Paper Sayı: 20, World Commission on the Social Dimension of Globalization, International Labour Office, Geneva.
15. Coşkun, S. ve Tireli, M. (2008), *Avrupa Birliğinde Yoksullukla Mücadele Stratejileri ve Türkiye*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
16. Coşkun, G. (2012), “Sosyal Pazarlama ve Sosyal Pazarlama Karması: Antalya Emniyet Müdürlüğü Komşu Kollama Projesi Örneği”, Celal Bayar Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, s. 226-246.
17. Çakır, Ö. (2002), “Sosyal Dışlanma”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 4, No: 3, s. 83-104.

18. Daldal, Ő. (2000), “Esnekliğin Farklı Boyutları ve Uluslararası Dinamikler”, Petrol-İŞ 97-99 Yıllığı, Türkiye Petrol, Kimya ve Lastik İŐçileri Sendikası, İstanbul.
19. Dani, A. A. ve de Haan, A. (2008), “*Social Policy in a Development Context: Structural Inequalities and Inclusive Institutions*”, in de Haan, A. and Dani, A., (eds.), *Inclusive States: Social Policy and Structural Inequalities*, World Bank Publications, Washington DC, s. 1-37.
20. Das N. K. (2009), “Identity Politics and Social Exclusion in India’s North-East: The Case for Redistributive Justice”, *Bangladesh e-Journal of Sociology*, Cilt: 6, Sayı: 1, s.67-82.
21. DFID (2005), “Reducing Poverty by Tackling Social Exclusion: A DFID Policy Paper”, Department for International Development, London.
22. Erkul, A. ve Koca, M. (2016). “Yoksul Yardımlarını Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Bağlamında Yeniden Düşünmek”, *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(3), s. 615-628.
23. Eyben R. (2004), “*Inequality as Process and Experience*” in Eyben R., and Lovett J., *Political and Social Inequality: A Review*, IDS Development Bibliography 20, Institute of Development Studies, Brighton, s. 32-39.
24. Fischer A. M.(2008), “Resolving the Theoretical Ambiguities of Social Exclusion with Reference to Polarisation and Conflict”, DESTIN Working Paper Sayı: 90, Development Studies Institute, London School of Economics and Political Science, London, United Kingdom.
25. Fischer, A. (2011), “Reconceiving Social Exclusion”, Working Paper 146, Brooks World Poverty Institute, Manchester.
26. Gibney, M.(2008), “Who Should be Included? Noncitizens, Conflict and the Constitution of the Citizenry”, in Stewart, F., (ed.), *Horizontal Inequalities and Conflict: Understanding Group Violence in Multiethnic Societies*, Palgrave Macmillan, London, s. 25-40.
27. Gökbayrak, Ő. (2006), “Göçmen Grupların Sosyal Hakları”, *ÇalıŐma Ortamı Dergisi*, Sayı: 89.
28. Halabi, Z. G. (2004), “Exclusion and Identity in Lebanon’s Palestinian Refugee Camps: A Story of Sustained Conflict”, *Environment and Urbanization*, Cilt: 16, Sayı: 2, s. 39-48.
29. Heyer J. ve Jayal N.G. (2009), “Challenge of Positive Discrimination in India”, Centre for Research on Inequality, Human Security and Ethnicity (CRISE), Oxford.
30. Hooker J.(2005), “Indigenous Inclusion/ Black Exclusion: Race, Ethnicity and Multicultural Citizenship in Latin America”, *Journal of Latin American Studies*, Cilt: 37, Sayı: 2, s. 285-310.
31. Justino, P. ve Litchfield, J. (2005), “Economic Exclusion and Discrimination: The Experience of Minorities and Indigenous Peoples”, Minority Rights Group International, London
32. Kothari, U. (2002), “Migration and Chronic Poverty”, Chronic Poverty Research Centre, Institute for Development Policy and Management, Manchester.
33. Kotler, P. ve Zaltman, G. (1971), “Social Marketing: An Approach to Planned Social Change”, *Journal of Marketing*, Cilt: 35, s. 3-12.
34. Lee, E. (2000), “Globalization and Employment: The New Policy Agenda”, *Development*, Cilt: 43, Sayı: 2, London.
35. Les, R. (2009), *The Problem with Social Marketing*, e-Book of Changeology, Page 1-13. (EriŐim Tarihi 02.02.2017).

36. Marangoz, M. (2007), “Kar Amacı Gtmeyen Kuruluşlarda Sosyal Pazarlama ve evre Gnll Kuruluşlara Ynelik Bir Araştırma”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 1, s. 275-297.
37. McCarthy, E.J. (1960), *Basic Marketing: A Managerial Approach*. Homewood, IL: Richard D. Irwin, inc.
38. Moncrieffe J.(2007), “Beneath the Categories: Power Relations and Inequalities in Uganda”, in Bebbington A. et al., “*Institutional Pathways to Equity: Addressing Inequality Traps*”, World Bank, Washington DC.
39. Morrisson, C. ve Jutting, J. P.(2005), “Women’s Discrimination in Developing Countries: A New Dataset for Better Policies”, *World Development*, Cilt: 33, Sayı: 7, s. 1065-1081
40. Plantenga D.(2004), “Gender, Identity, and Diversity: Learning from Insights Gained in Transformative Gender Training”, *Gender and Development*, Cilt: 12, Sayı: 1, s. 40-46.
41. Saith, R.(2007), “Social Exclusion: The Concept and Application to Developing Countries” in Stewart, F., Saith, R. and Harriss-White, B., (eds.), *Defining Poverty in the Developing World*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, s. 75-90.
42. Sapancalı, F. (2005a), *Sosyal Dışlanma*, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.
43. Sapancalı, F. (2005b), “Avrupa Birliği’nde Sosyal Dışlanma Sorunu ve Mcadele Yntemleri”, *alışma ve Toplum*, Sayı: 6, s. 51-106.
44. Sen, Amartya K. (2000), “Social Exclusion: Concept, Application and Scrutiny”, *Asian Development Bank Social Development Papers*, Cilt: 1, Asian Development Bank Publishing, Manila
45. Silver, H. (2007), “The Process of Social Exclusion: The Dynamics of an Evolving Concept”, Chronic Poverty Research Centre, Manchester
46. Stewart, F., Saith, R. and Harriss-White, B. (2007), “Alternative Realities? Different Concepts of Poverty, their Empirical Consequences and Policy Implications”, in Stewart, F., Saith, R. and Harriss-White, B., *Defining Poverty in the Developing World*, Palgrave Macmillan, s. 217-237.
47. şahin, T. (2009). *Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk İlişkisi*. (Yayımlanmamış Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi). T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü. Ankara.
48. şenses, F. (2013a), *Küreselleşmenin teki Yüzü: Yoksulluk*, İstanbul: İletişim Yayınları.
49. Tek, . B. (1999), *Pazarlama İlkeleri: Global Yönetimsel Yaklaşım Türkiye Uygulamaları*, İstanbul, Beta Yayıncılık.
50. Tengilimlioğlu, D., Güzel, A. ve Günaydın, E. (2013), “Sosyal Pazarlama Kapsamında Dumansız Hava Sahası: rnek Bir Uygulama”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 15, Sayı:2, s. 1-26.
51. Tilly, C. (1998), “Modes of Exploitation” in Tilly C., “*Durable Inequality*”, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, California, s. 117-146.
52. Tkel, İ. B. (2008), Sosyal Pazarlama ve Reklam: Dergi Reklamlarına Yönelik Bir Analiz, *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, İzmir, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Reklamcılık Anabilim Dalı.
53. nal, H. (2009), Spor Bilincinin Yaygınlaştırılmasında Sosyal Pazarlamanın Toplum Tutumuna Etkisi, *Doktora Tezi*, İstanbul, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı.
54. Walker, A. ve Walker, C. (1997), *Britian Divided: The Growth of Social Exclusion in the 1980s and 1990s*, Child Poverty Action Group, London.

Pazarlama Araştırmaları I

55. White, S. (2002), “Thinking Race, Thinking Development”, *Third World Quarterly*, Cilt: 23, Sayı: 3, s. 407-419.
56. Wiebe, G.D. (1951-52), “Merchandising Commodities and Citizenship on Television”, *Public Opinion Quarterly*, Cilt. 15, s. 679-691.
57. William A. S. ve John S. (2008), *Social Marketing Behavior: A Practical Resource for Social Change Professionals*, Publisher of AED, Washington.
58. Yeo, R. (2001), “Chronic Poverty and Disability”, Background Paper Sayı: 4, Chronic Poverty Research Centre, Manchester
59. Yılmaz, D. (2006), Sosyal Pazarlama Anlayışı ve Bir Uygulama, *Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı.